

Úrvacsora, mint örömlakoma?

Suhai György

2018.06.30.

Mindannyian szeretetkapcsolatra vágyunk. Mindannyian erre teremtettünk: az Istennel való szeretetközösségre. Jézus szerint ennek a szeretetkapcsolatnak a gyülekezeti közösségben való megélése a benne hívők legfontosabb ismeretetőjele (Jn 13:35), mely itt a földön leginkább az Úrvacsorában kellene, hogy kicsúcsosodjon. Tudtad, hogy Jézus egy örömlakomát rendelt számunkra? Ahhoz, hogy ezt megértsük, vissza kell mennünk az Úrvacsora ÓSZ-i gyökereihez. Amikor Jézus az utolsó vacsora alkalmával azt mondta: „*ez az én vérem, az újszövetség vére*” (Mt 26:28), egy rendkívüli jelentőséggel bíró ÓSZ-i eseményt idézett fel tanítványai számára: az Izrael népével, a Sínai-hegynél kötött szövetségmegerősítési szertartást, melyről a 2Móz 24-ben olvassunk:

Ex 24:5-11 Azután elküldé az Izrael fiainak ifjait, és **áldozának égőáldozatokat, és hálaáldozatul tulkokat ölének az Úrnak**. Mózes pedig vevé a vérnek felét, és tölté a medencékbe: a vérnek másik felét pedig az oltárra hinté. Azután vevé a szövetség könyvét, és elolvasta a nép hallatára; azok pedig mondanak: Mindent megteszünk, a mit az Úr parancsolt, és engedelmeskedünk. Mózes pedig vevé a vért, és ráhinté a népre, és monda: **ímé a szövetség vére**, melyet az úr kötött titeletek, mindama beszédek szerint. Azután felméne Mózes és Áron, Nádáb és Abihu, és az Izrael vénei közül hetvenen; És látták az Izrael Istenét, és annak lábai alatt valami zafírfényű tárgy vala, és olyan tiszta, mint maga az ég. És Izrael fiainak e választottjaira nem bocsátá kezét; **és látták az Istent és ettek és ittak** [megj. saját szó szerinti fordítás].

Mi történik itt? Egy az akkori korban és kultúrában teljesen szokványos szövetségkötési szertartás leírását láthatjuk. Mózes elrendeli, hogy mutassanak be égő- és hálaáldozatokat.¹ Majd a vér egy részét a rézmedencékbe és az oltárra hinti, mely Isten jelenlétét szimbolizálta. Ezután Mózes felolvassa a törvényt (a szövetség dokumentumát, mely ebben az esetben bizonyára a Tízparancsolatot és az utána következő rendelkezéseket tartalmazta, ld. 2Móz 20-23), majd meghinti a törvény megtartására fogadalmat tett szövetséges népet is az áldozatok vérével. A szövetséges felek (Isten és Izrael) vérrel való meghintése a szövetség megpecsételése volt. Ekkor egy nagyon lényeges mondat hangzik el: „*Ímé a szövetség vére*” – mondja Mózes.² Ugyanezt mondja, ezt a mondatot idézi Jézus is az Úrvacsora szereztetésekor:

Mt 26:27-28 És vette a poharat és hálákat adván, adá azoknak, ezt mondván: Igyatok ebből mindnyájan; Mert ez az én vérem, **az új³ szövetségnek vére**, amely sokakért kiontatik bűnöknek bocsánatára.

¹ Az új fordítású Biblia, helyesebben, *békeáldozatnak* fordítja a שְׁלֵמִים héber kifejezést. A *hálaáldozat* (תּוֹרָה) a Lev 7:12 szerint csupán a békeáldozat egyik fajtája volt. Ahol az ősi szövegben a fenti héber kifejezés szerepel, ott a továbbiakban én is békeáldozatként fogom fordítani.

² Ezen kívül csupán még egy helyen fordul elő a „szövetség vére” kifejezés (Zak 9:11), mely szintén a sinai szövetség vére utal.

³ Sok fontos kéziratban nem szerepel az „új” szó, vö. Mk 14:24. De ld. Lk 22:20; 1Kor 11:25 és más fontos kéziratokat.

Egyetlen ősi közel-keleti szövetségkötési szertartás sem lehetett teljes a szövetséges felek együtt evése, a szövetségi lakoma nélkül.⁴ Pontosan erről a szövetségi „vacsoráról” olvasunk a sínai szövetségkötési leírás folytatásában, a 2Móz 24:9-11-ben:

Ex 24:9-11 Azután felméne Mózes és Áron, Nádáb és Abihu, és az Izráel vénei közül hetvenen; És látták az Izráel Istenét, és annak lábai alatt valami zafirfenyű tárgy vala, és olyan tiszta, mint maga az ég. És Izráel fiainak e választottjaira nem bocsátá kezét; **és látták az Istent és ettek és ittak** [megj. szó szerinti fordítás].

Ez egy döbbenetes jelenet. Izrael népének vezetőit, akik a népet képviselték, Isten felhívja magához a hegyre, hogy vendégül lássa őket. A nép vénei Isten jelenlétében, *Isten színe előtt esznek és isznak*. Nem egyébről, mint a világtörténelem legeslegelső Úrvacsorájól olvasunk itt!⁵ Krisztus ezt az emlékezetes és lélegzet elállító eseményt idézi fel az Új szövetségi Úrvacsora szereztetésekor. Ahhoz tehát, hogy megértsük, miben áll az Úrvacsora lényege, nézzük meg, hogy mi is történt pontosan az első Úrvacsora alkalmával.

Mit ettek és ittak Izrael vezetői Isten színe előtt?

Ugyan a fenti részből ez nem derül ki egyértelműen, de a 3Móz 7-ből megtudhatjuk, hogy az egyetlen áldozat, amelyből az áldozatot bemutató izraelita (a szövetséges nép tagja) is ehetett, Isten színe előtt, a *békeáldozat* volt:

Lev 7:11-16 Ez pedig a **békeáldozat** törvénye, amelyet áldoznak az Úrnak. Ha *hálaáldozatként* áldozza azt valaki, a hálaáldozat áldozatjával együtt áldozzék olajjal elegyített kovásztalan lepényeket, és olajjal megkent kovásztalan pogácsákat, és lisztlángból gyúrt, olajjal elegyített lepényeket. A lepényeken kívül kovászos kenyeret is vigyen áldozatául, dicsőítő hálaáldozatjával együtt. És mindezekből az áldozatokból áldozzék egyet-egyét az Úrnak felmutatott áldozatul; és legyen azé a papé, aki a hálaáldozatnak vérének elhinti. És **az ő hálaáldozati békeáldozatának húsát, az ő áldozásának napján egyék meg**; ne hagyjon abból reggelig. Hogyha *fogadásból* vagy *szabadakarattal* áldozza valaki az ő áldozatát, amely napon áldozza azt, **azon a napon egyék meg** az ő áldozatát; ami pedig megmarad abból, másnap **egyék meg**.

A békeáldozatnak tehát további 3 fajtája volt: hálaáldozat (תִּזְבֹּחַת), fogadásból (נִדְבָר) és szabad elhatározásból (נִדְבָר) bemutatott áldozat. Mindháromból részesülhetett az áldozatot bemutató izraelita is. A békeáldozat kövérje, azaz a legértékesebb rész mindig az Úré volt, a szegye és combja az áldozópapé volt (Lev 7:34), az áldozat többi részét pedig az áldozatot hozó izraeliták ették meg. A lényeg tehát, hogy Izrael fiai minden bemutatott áldozat közül *csak és kizárólag a békeáldozatból ehettek*.

⁴ Ld. pl. Izsák és Abimelek (Gen 26:30), Jákób és Lábán szövetségkötését (Gen 31:44, 46, 54).

⁵ Bár egyesek szerint az első "úrvacsorára" akkor került sor, amikor Melkisédék, a titokzatos pap-király látta vendégül Ábrahámot és seregét "kenyeret és bort" hozva nekik (Gen 14:18), ami egy érdekes felvetés. Melkisédék a "magasságos Isten papja" volt, azaz a magasságos Istent képviselve jött Ábrahám elé, hogy vendégül lássa őt és a népet, amely vele volt. Ilyen értelemben Ábrahám valóban a magasságos Isten színe előtt evett kenyeret és ivott bort, melyet tekinthetünk egyfajta megszentelt "vacsorának", közösségvállalásnak, Melkisédék titokzatos "isteni" személye miatt.

A sínai szövetségkötési szertartásnál kétféle áldozatot mutattak be (Ex 24:5): bűnért való *égőáldozatot* (ld. Lev 1) és a szövetséges felek közti meghitt szeretetkapcsolat létrejöttét megpecsételő *békeáldozatot* (Ld. Lev 3, 7). A kettő szorosan összefüggött egymással. A békeáldozat bemutatásának feltétele mindig is az égőáldozat következtében nyert engesztelés volt. A nép bűneit kellett előbb elrendezni ahhoz, hogy Istennel békességes szeretetkapcsolatban élhessenek. Csak miután Isten megengesztelődött, járulhattak Isten elé a nép vezetői szabadon, hogy az Ő közvetlen jelenlétében, Vele együtt egyenek. Az együtt evés egy zsidó ember számára mindig is a közösségvállalás legmeghittebb, legbensőségesebb és legkézzelfoghatóbb kifejezési formája volt. Mindennek fényében pedig még súlyosabb bűnnek tűnik az aranyborjú imádása, melyre nem sokkal a szövetségkötés után került sor. Figyeljük meg mennyire tudatos Mózes szóhasználata:

Ex 32:6 Felkelvén azért másnap jó reggel, áldozának **égőáldozattal** és **békeáldozattal** is; azután leült a nép **enni** és **inni**; azután felkeltek játszani.

Nem más ez, mint Isten szövetségének, még pontosabban a békeáldozati örömlakomának gyalázatos megcsúfolása.⁶ Ugyanazt a meghittséget akarják "imitálni", amit Isten kínált fel nekik, de egy hitvány bálványiszobortól várva azt! Nem véletlenül nevezi Isten lelki paráznaságnak a bálványimádást. Ez ahhoz hasonló lehetett, mint amikor egy frissen házasodott feleség, nem sokkal az esküvő és a nászéjszaka után megcsalja a férjét. Nem csoda, hogy Isten el akarja pusztítani a népet. Mózes többszöri közbenjárására azonban mégis megkönyörül rajtuk és hűséges marad a megkötött szövetséghez,⁷ ám fizikailag elhatárolódik a néptől és a táboron kívülre „költözik” (Ex 33:7). A pusztai vándorlás történetének ismeretében kész csoda, hogy Isten mindvégig hűséges marad népéhez megátalkodott hűtlenségük és az áldozati kultusszal való sorozatos visszaélésük ellenére. Ez nem jelenti azt, hogy ne szankcionálná hűtlenségüket.⁸

⁶ Később, a bírák idejében is arról olvasunk, hogy Sikem vezetői egy mámoros szüreti bál keretén belül *"bementek az ő istenük házába és ettek és ittak"* (Bír 9:27). Ismerve a bírák időszakának sötét körülményeit, biztosak lehetünk benne, hogy az ő "istenük háza" nem Jahve háza volt, hiszen az akkoriban Silóban volt (Bír 18:31), hanem Baál-Böríté, aki a ki nem üzött kánaánita őslakosok bálványistene volt (Bír 8:33; 9:4). Nevének jelentése ("szövetésg ura") is jelzi, hogy itt is a Jahvéval, a Szövetség igazi, egyetlen Urával kötött szövetség megcsúfolásáról van szó. Mindezt Mózes előre megprófétálta halála előtti utolsó énekében, melyben ezeket a bálványisteneket csúfolja azzal, hogy "megették" a nekik felajánlott áldozatok kövérjét és "megitták" a nekik bemutatott italáldozatot, de soha nem voltak képesek megszabadítani Izraelt az ellenség kezéből (Deut 32:37-38).

⁷ Ennek az volt az "ára", hogy Mózes, a hűtlenné vált néppel ellentétben 40 napig *"nem evett és nem ivott"* (Ex 34:28; Deut 9:18)!

⁸ Ld. később Nádáb és Abihu esetét, amikor idegen tüzet visznek az Úr elé (a szentek szentjébe) és ezért meg kellett halniuk (Lev 10:1-3). Ennek köszönhetően Isten még "távolság tartóbb" lesz népével szemben, a saját testi épségük érdekében és "kitiltja" még a papokat is a szentek szentjéből, azaz az ő közvetlen jelenlétéből. Ezen eset kapcsán rendeli el Isten azt, hogy kizárólag a főpap és ő is csak évente egyszer, különlegesen szent (hófehér, tiszta) öltözetben és csak bizonyos áldozatok bemutatása után járulhat az Úr színe elé, a szentek szentjébe (Lev 16:1-3). Így lesz tehát egyre nagyobb a távolság a Szent Isten és a bűnös nép között. Először még a nép vénei is Isten közvetlen jelenlétében ehettek és ihattak a Sínai hegyen, majd Isten a Sínai hegyről előbb a nép közé, az aranyborjú incidens után pedig a táboron kívülre költözik. Nádáb és Abihu vétke után már csak a főpapot engedi közel magához és őt is csak évente egyszer. Pár száz évvel később Éli főpap fiai, Hofni és Fineás élnek vissza ismét az áldozati kultusszal, különösen is a békeáldozattal (1 Sám 2:12-17), melynek következtében Isten végül elpusztítja az akkori szenthelyet Silóban (1 Sám 4; Zsolt 78:60), a szentláda pedig a filiszteusok kezére jut. Mindez előre vetíti a későbbi asszír illetve babiloni seregek által végzett pusztítások borzalmait, melynek során nem csak a (jeruzsálemi) szentély romboltatik le, hanem a nép is kiűzetik az ígért földjéről (Jer 7:12-14).

Mózes, élete végén elrendeli, hogy ha majd bemegy a nép az ígéret földjére, az első dolguk legyen a szövetség megújítása, mellyel a népet arra a bizonyos első szövetségkötési szertartásra emlékezteti:

Deut 27:2, 6-7 amely napon átmentek a Jordánon arra a földre, amelyet az Úr, a te Istened ad néktek: nagy köveket állíts fel, és meszeld be azokat mésszel... Ép kövekből építsd az Úrnak, a te Istenednek oltárát; és áldozzál azon egészen **égőáldozatokat** az Úrnak, a te Istenednek. Áldozzál **hálaáldozatokat** is, és **egyél** ott, és **vigadozzál** az Úr előtt, a te Istened előtt.

Ezt az Isten által kezdeményezett bensőséges szeretetkapcsolatot ünnepelték attól kezdve az izraeliták évről-évre, amikor felmentek előbb Silóba (Józs 18:1; 1 Sám 1:3, 9), majd Jeruzsálembé, hogy az Úr színe előtt egyenek, igyanak a bemutatott békeáldozatból és hogy ott *vigadozzanak* egész családjukkal együtt. Egy hihetetlenül felszabadult, örömteli alkalom volt ez. Isten ugyanis kifejezetten megparancsolta az ő népének, hogy *örvendezzen* az ő színe előtt:

Deut 12:6-7 És oda vigyétek egészen égőáldozataitokat, véres áldozataitokat, tizedeiteket, kezeiteknek felemelt áldozatát, mind *fogadásból* (וְנִדְבָרָה) , mind *szabad akaratból* (וְנִדְבָרָה) való adományaitokat [megj.: ez a békeáldozat 2 fajtája volt], és a ti barmaitoknak és juhaitoknak első fajzását. És **ott egyetek az Úrnak, a ti Istenedeknek színe előtt, és örvendezetek** ti és a ti házatok minden népe, kezetek minden keresményével, amelyekkel megáld téged az Úr, a te Istened.
vö. 18. vers, 14:26; Num 10:10.

Teljesen érthető volt az öröm, hiszen a bűnért való égőáldozatoknak köszönhetően békességes szeretetkapcsolatban élhettek a világmindenség Urával! Ezt a csodálatos közösséget ünnepelték rendszeresen az izraeliták, évente minimum háromszor, amikor Jeruzsálembé menve a nagy ünnepekre az Úr színe előtt örvendezve ettek és ittak egész családjukkal együtt. Ez volt a **békeáldozati örömlakoma**.⁹ Ez a mindennapokban megélt bensőséges, örömteli szövetségi kapcsolat kellett volna, hogy Izrael egész vallási életének a hajtóereje legyen és ez lett volna a legnagyobb bizonyágtétel és a legmeggyőzőbb hitvédelmi (apologetikai) érv a Jahve-kultusz mellett minden nép számára, hiszen *"melyik nagy nemzet az, amelyhez olyan közel volna az ő Istene, mint mi hozzánk az Úr, a mi Isteniünk, valahányszor hozzá kiáltunk?"* (Deut 4:7).

Jogosan merül fel tehát a kérdés, hogy vajon csak az ÓSZ idején voltak ilyen örömlakomákkal egybekötött istentiszteletek, vagy jut-e valami ebből az örömből nekünk, Isten ÚSZ-i népének is.

Miben áll tehát az Úrvacsora lényege?

Jézus Krisztus kereszten bemutatott helyettes áldozatával *egyszer s mindenkorra* tökéletes és teljes engesztelést szerzett az övéi minden bűnéért (ld. ÓSZ-i égőáldozat és az egyéb bűnért

⁹ Az Úr előtt való örvendezés gondolata végighúzódik Mózes ötödik könyvében, ld. még Deut 14:26; 16:11, 14; 26:11; 27:7 és Lev 23:40. Ezzel is jelzi a Szentíró, hogy Isten egy ilyen felszabadult, örömteli szeretetkapcsolatot készített az ő szövetséges népének. A salomoni jólét és áldás időszakát is úgy jellemzi a Szentíró, hogy Izrael fiai *"ettek, ittak és örvendeztek"* (1Kir 4:20). Salamon uralkodása is egy örömteli "úrvacsorával" kezdődik (1 Krón 29:21-22). Sőt még Saulé is (1 Sám 11:15)! Igen valószínű, hogy Áhábot is egy ilyen békeáldozati örömlakomára hívja fel Illés a Baál papok leölése (azaz az Istennel való szövetség helyreállítása) után: *"menj fel, egyél és igyál!"* (1 Kir 18:41).

való áldozatok), hogy mi is ugyanolyan tökéletes, mély, meghitt, bensőséges kapcsolatban lehessünk a mi Drága Mennyei Atyánkkal, mint amilyenben Izrael népének volt (illetve lehetett volna) része. Ezt vetíti előre Ézsaiás próféta is, amikor azt írja az Úr szenvedő Szolgájáról (az eljövendő Messiásról), hogy **"békességünk büntetése rajta van/lesz"** (Ézs 53:5), azaz ő hordozza el helyettünk azt a büntetést, ami ahhoz kellett, hogy helyreállhasson a békességünk (kapcsolatunk) Istennel. Erre utalhat az is, amikor Ézsaiás (és Ezékiel) a **"békesség szövetségéről"** beszél (Ézs 54:10, vö. Ez 34:25). Mely szövetségnek egyik legfontosabb velejárója, nem meglepő módon, az lesz, hogy **"minden fiaid az Úr tanítványai lesznek és nagy lesz fiaid békessége"** (Ézs 54:13) Azzal, hogy Jézus az Úrvacsora szereztetésekor az első szövetségkötést idézi fel az **Ő tanítványainak**,¹⁰ pontosan ezt a **kapcsolat helyreállítást** jelzi! Jézus a lényegre irányítja a tanítványok figyelmét. Arra hív bennünket, hogy amikor a kenyeret és a bort magunkhoz vesszük, emlékezzünk mi is újra meg újra, erre a csodálatos szeretetkapcsolatra és megbékélésre a mennyei Atyával és hogy tudjunk felszabadultan örvendezni az Ő színe előtt! Nem azt olvassuk Máténál, hogy Jézus és a tanítványok az utolsó vacsora után lógó orral és komor arccal távoztak a vacsora színhelyéről (pedig Jézus közelgő kínhaláláról beszélgettek!), hanem azt, hogy dicséretet énekeltek (Mt 26:30)! Tehát nem szomorkodtak, nem gyászoltak, nem keseregtek Jézus közelgő halála miatt, sem a bűneik miatt, hanem dicsőítették Istent.¹¹

Mi tehát az Úrvacsora? Emlékünnep? Igen, melynek során Jézus egyszeri, tökéletes helyettes áldozatára emlékezünk (Lk 22:19; 1Kor 11:24-25), amiképpen az ÓSZ-i Páskavacsorán is a páskabarány (helyettes) leölésére emlékeztek a zsidók. Jellegét tekintve azonban az Úrvacsora sokkal inkább az **ÓSZ-i békeáldozati örömlakoma ÚSZ-i párhuzamának** tekintendő, melyen a mennyei Atyával, a Krisztus áldozatának köszönhetően egyszer s mindenkorra helyreállt szeretetkapcsolatot kell, hogy megünnepeljük.¹² Az Úrvacsorakor Jézus kereszthalálára emlékezünk ugyan (égőáldozat), de a hangsúly **nem** a bűneink felett való bánkódáson kell hogy legyen,¹³ hanem a Krisztus kereszthalála által elnyert bűnbocsátnak köszönhetően helyreállt **Istennel való szeretetkapcsolat feletti örömteli ünneplésen** (békeáldozat)!¹⁴ Ennek kifejezése az

¹⁰ Ezt hermeneutikai szak kifejezéssel *metalepsis*-nek hívják, mely „egy retorikai és költői kifejezési eszköz, melynek használatakor a szerző azzal a szándékkal utal egy korábbi szövegrészre, hogy annak tágabb kontextusát is felidézze a címzettek emlékezetében. Ezért egy *metalepsis* értelmezésekor az olvasónak fel kell fednie a két szövegrész közti, ki nem mondott és első olvasásra nem annyira nyilvánvaló összefüggéseket is.” Richard Hays, *Echoes of Scripture in the Letters of Paul*, (New Haven: Yale University Press, 1989), 2.

¹¹ A legrégebbi rendelkezésre álló Páska liturgia szerint a Páskavacsora alkalmával a 113-118. Zsoltárokat („Hallél” – „Dicséret”) énekeltek a zsidók, melyek mind tele vannak Isten dicsőítésével és hálaadással, ld. John Nolland, *The Gospel of Matthew* (Grand Rapids, MI: Eerdmans Publishing Company, 2005), 1086.

¹² Ezt a jelleget erősíti az is, hogy míg a Páskát csak évente egyszer ünnepelték, a békeáldozati örömlakomára azonban legalább háromszor (a Páska, Pünkösöd és a Lombsátrak ünnepén, illetve fogadalom teljesítésekor, az Isten iránti hála kifejezéseként vagy csak úgy spontánul is be lehetett mutatni békeáldozatot). Sokak szerint a Páskavacsora is egyfajta békeáldozati lakoma volt, hiszen ott is az áldozati bárányból *ettek*. Az is sokatmondó, hogy Jézus nem a páskabarány testével és vérével azonosítja a maga testét és véré, hanem a kenyérral és a borral. Ezzel is jelezve, hogy az örömlakoma jelleg megmarad, de nincs többé szükség áldozatot bemutatni és annak a húsát is megenni az örömlakomán. Az úrvacsora nem áldozatbemutatás, hanem emlékezés Jézus egyszeri megismételhetetlen áldozatára.

¹³ Természetesen helye van a bűnbánatnak, bűnvallásnak és önvizsgálatnak is (vö. 1Kor 11:28), de nem szabad, hogy ezen legyen a döntő hangsúly, nem ebben kell, hogy kicsúcsosodjon az Úrvacsora megünnepelése.

¹⁴ Erre utal annak a ténye is, hogy a páskabarány, mely a páska vacsora csúcspontja vagy főfogása volt, teljességgel hiányzik az utolsó vacsoráról, legalább is az evangéliumok beszámolóí szerint. Az utolsó vacsora tehát egy rendhagyó páska vacsora volt: a páskabarány nem az asztalon volt, hanem az asztal mellett, Jézus

Isten színe előtt való evés és ivás. Az őskeresztyének úrvacsorai összejöveteleit is ilyen örömlakomák részeként tartották, melyeket „agapénak” (szeretetvendégségnek, vö. 1 Kor 11:17skk; Júd 1:12), illetve „eukharisztianak” (hálaadás) neveztek.¹⁵ Az őskeresztyének Isten bűnbocsánatát elfogadva és komolyan véve valóban teljes szívvel *örvendeztek* Isten kegyelmének, melyek a kenyérben és a borban váltak kézzelfoghatóvá számukra.

Azt se felejtjük el, hogy Jézus, az akkori kor társadalmi szokásával ellentétben *nem* a (biológiai) családjával együtt fogyasztja el a Páskavacsorát (az első Úrvacsorát), hanem a *tanítványaival* együtt! Ezzel pedig azt jelezte számukra, hogy ők az ő igazi "családja" (Mt 12:50; Mk 3:35)! Jézus Krisztus tökéletes helyettes áldozatának köszönhetően családtagokká lettünk! A mennyei Atya teljes joggal és minden kiváltsággal felruházott, szeretett gyermekei és Jézus Krisztus testvérei vagyunk! Mi ez, ha nem örömhír?! Egy család pedig általában együtt szokott vacsorázni. Miért lenne ez másként Isten családjában?

Ennek ellenére az úrvacsorai „ünnepléseink” meglehetősen komor hangulatban zajlanak (legalább is a történelmi egyházak gyülekezeteiben) és noha a komorságnak is helye lehet, hisz a mi bűneink miatt kellett Jézusnak kereszthalált szenvednie, de vajon helytelen, netán méltatlan lenne-e, ha úrvacsorai összejöveteleink egy kicsit ünnepélyesebb, örömtelibb, meghittebb hangulatban zajlanának? Isten megbocsátott nekem, bűnös embernek és örökre a szeretetébe fogadott! Jézus Krisztusért meghitt, bensőséges kapcsolatban lehetek a mennyei Atyával! És senki engem többé ki nem szakíthat az Atya családjából és az ő szeretetéből! Mi ez, ha nem örömhír!/? Hallelujah! Együtt a család! Gyertek, örvedezzünk együtt az Úr színe előtt!

Olyan szépen fogalmazza meg ezt az Istennel való szeretetkapcsolat helyreállításából fakadó felszabaduló örömet a Prédikátor könyve, amit akár minden Úrvacsola alkalmával, a kenyér és bor vétele *előtt* is fel lehetne olvasni:

Préd 9:7-8 No azért **egyed örömmel** a te kenyeredet, és **igjad jó szívvel** [értsd. tiszta lelkiismerettel] a te borodat; mert immár kedvesek Istennek a te cselekedeteid! A te ruháid mindenkor legyenek fehérek,¹⁶ és az olaj a te fejedről el ne fogyjon.¹⁷

Vagy, ahogy a 68. zsoltárban áll:

Zsolt 68:3 Az igazak pedig **örvendeznek és vígadnak az Isten előtt**, és **ujjongnak örömmel**.

Krisztus személyében. S mivel Jézus, a mi Páskabarányunk egyszer s mindenkorra megáldoztatott, ezért nincs szükség többé további bárányok leölésére. Ezért hiányzik az Úrvacsorából a bárány, hiszen az Úrvacsora *nem* Krisztus áldozatának megismétlése, se nem az ÓSZ-i páskavacsora ÚSZ-i megfelelője csupán, hanem egy ÚSZ-i békeáldozati örömlakoma.

¹⁵ Minderről bővebben ld. John Collins, „The Eucharist as Christian Sacrifice” c. tanulmányát, *Westminster Theological Journal*, Vol. 66 (2004):1-23.

¹⁶ Értsd: törekedj a tiszta, szent életre és meg ne felejtkezzél arról, hogy Krisztus hófehér ruhája van rajtad, vö. Jel 19:8!

¹⁷ Az olaj, a többi között, az öröm és bőség jelképe is volt az ÓSZ-ben (Zsolt 23:5). Az ÚSZ-ben utalhat a Szentlélekre is (1 Jn 9:27). Vagyis meg ne szomorítsd a Szentlelket, vö. Ef 4:30! Ha megszoridik Isten Lelke bennünk, mi magunk is szomorúak leszünk.

Annál is inkább ideillőek ezek az igeversek, hiszen az őskeresztyének is ilyen örömteli, felszabadult lelkülettel vették az Úrvacsorát:

Apcsel 2:46 És minden nap egyakarattal kitartva a templomban, és megtörve házanként a kenyeret, részesedtek eledelben **örömmel és tiszta [őszinte] szívvel**. Ld. Préd 9:7

Mindezek fényében talán nem meglepő, hogy Jézus egy helyen a vele való személyes kapcsolatot és éltető lelki közösség mélységét is az ő teste evésének és vére ivásának képével próbálja szemléltetni számunkra (mely közösséget egy-egy úrvacsorai együttlét alkalmával különös, kézzelfogható módon is megtapasztalhatunk):

Jn 6:53-58 Monda azért nékik Jézus: Bizony, bizony mondom néktek: Ha nem **eszitek az ember Fiának testét** és nem **iszszátok az ő véré**t, nincs élet bennetek. ⁵⁴ Aki **eszi az én testemet és iszsa az én vére**met, örök élete van annak, és én feltámasztom azt az utolsó napon. ⁵⁵ Mert **az én testem bizony étel és az én vérem bizony ital**. ⁵⁶ Aki **eszi az én testemet és iszsa az én vére**met, az én bennem lakozik és én is abban. ⁵⁷ Amiként elküldött engem amaz élő Atya, és én az Atya által élek: akként az is, **aki engem eszik**, él én általam. ⁵⁸ Ez az a kenyér, a mely a mennyből szállott alá; nem úgy, amint a ti atyáitok ették a mannát és meghaltak: aki ezt a kenyeret eszi, él örökké.

Annál meglepőbb viszont, hogy az ÓSZ-i választott népet is Krisztus éltette és hogy ők is ugyanazt a lelki italt itták és lelki eledelt ették, mint mi:

1 Kor 10:3-4 És mindnyájan ugyanazt a **lelki ételt ették**; ⁴ És mindnyájan ugyanazt **lelki italt itták**, mert ittak a lelki kősziklából, amely követte őket: e kőszikla pedig a Krisztus volt.

Fizikai értelemben véve Isten a mannával és a sziklából fakasztott vízzel táplálta a pusztában vándorló népét, ám a lelki étrendjük ugyanaz volt nekik is, mint nekünk: Jézus Krisztus, az Élet Kenyere! S hogy pontosan milyen módon "ették" ők Krisztust, ez felette nagy titok! Könnyen lehet, hogy éppen a békeáldozati örömlakoma (és a Páska vacsora) által?

Az Efézusi levélben Pál úgy beszél Jézusról, mint a mi békeáldozatunkról:

Ef 2:13-14 Most pedig a Krisztus Jézusban ti, akik egykor távol voltatok, közelvalókká lettetek a Krisztus vére által. ¹⁴ Mert **Ő a mi békességünk**.

A példázatbeli Atya egy örömmünnepre hívja hazatérő, "tékozló" és otthon ragadt, "vallásos" fiát is. Egy óriási örömlakomát rendez hazatérő fia számára, ahol azt a hízott borjút vágatja le, amelyet csak nagyon különleges ünnepekre tartogattott (hízlalt) egy zsidó család.¹⁸ Lehetséges, hogy épp egy békeáldozati örömlakomára tartogatta az Atya ezt a hízott tulkot (Ex 24:5)? Lehetséges, hogy egy békeáldozati örömlakoma volt az, amelynek keretében az Atya megünnepelte a hazatérő fiához fűződő szeretetkapcsolat helyreállítását?¹⁹

Üröm az örömben?

¹⁸ Timothy Keller, *A tékozló Isten* (Budapest: Harmat Kiadó, 2013), 27.

¹⁹ Nancy Guthrie, *The On Year Book of Discovering Jesus In the Old Testament* (Carol Stream, IL: Tyndale House Publishers, 2010), May 5.

Mindezek fényében nagyon fontosnak tartom hangsúlyozni azt is, hogy erre a békeáldozati vacsorára csak és kizárólag Krisztus követői, Isten lelki családjának tagjai, tehát az Istennel szövetségben lévők hivatalosak, akiknek bűne, Jézus Krisztus halálának köszönhetően *már* eltöröltetett. Csak ők, a bűneiktől megtisztított és a Szentháromság Istennel vérszövetségi szeretetkapcsolatban álló királyi gyermekek jogosultak az **Isten színe előtti evésre, ivásra és felszabadult örövendezésre**. Jézus maga mondja ugyanis, hogy akik nincsenek az Ő vérének oltalmába rejtve, azokon továbbra is Isten haragja van (Jn 3:36), mert ők továbbra is Isten ellenségei, lázadók és felségsértők, akiknek semmi részük nincs és nem is lehet Isten örömeiben, nem vehetnek részt a "családi vacsorán" egészen addig, míg meg nem térnek és családtagokká nem lesznek. Ha mégis résztvesznek, *ítéletet esznek és isznak* (1Kor 11:29). Hiszen életveszélyes dolog egy bűnös embernek Isten színe elé járulni, Jézus vérnek oltalma nélkül.

Ez bizony keményen hangzik. Mégis fontos beszélnünk erről is, hogy nehogy odaát érjen bennünket a "kellemetlen" meglepetés. Jézus maga is figyelmeztet erre bennünket, amikor az úrvacsorával történő visszaélésre utal az utolsó ítélet előrevetítésekor. Azt mondja, hogy lesznek olyanok, akik majd arra hivatkoznak, hogy *"teelőtted ettünk és ittunk"* (Lk 13:26), azaz "mi is rendszeresen résztvettünk az úrvacsorai közösségben!" Ám ez csak egy színlelt aktus volt részükről, mert valójában semmi közük nem volt Jézushoz, nem "ismerték" őt, azaz nem voltak élő kapcsolatban Vele, hanem mindvégig a bűnnek éltek. Ezért Jézus azt fogja majd mondani nekik: *"nem tudom honnét valók vagytok ti; távozzatok tőlem mindnyájan, ti gonoszságot cselekedtek!"* (Lk 13:27). Vagy ahogy Ézsaiás jövendöli meg ugyanezt a különbségtételt Isten igaz népe és a képmutatók között:

Ézs 65:13 Azért így szól az Úr Isten: *ímé, szolgáim esznek*, ti pedig éheztek, *ímé, szolgáim isznak*, ti pedig szomjúhoztok, *ímé, szolgáim örövendeznek*, de ti megszégyenültök.

Konklúzió

Pál apostol önvizsgálatra és az Úrvacsora szentségének komolyanvételére vonatkozó intelmei mindenképpen megszívlelendőek tehát, ám a fentiek fényében mégis azt gondolom, hogy helyesebb lenne, ha nem (csak) az 1 Kor 11-ből olvasnánk fel az Úrvacsora szereztetését, hanem a **Mt 26:26-30**-ból vagy a **Lk 22:14-21**-ből. Az 1 Kor 11:23-29 ugyanis egy erősen negatív hangvételű apostoli feddés része az Úrvacsorával való visszaélések miatt. Ennek felolvasása alapján úgy tűnhet, hogy az Úrvacsora alkalmával a hangsúly az esetleges visszaélések miatti büntetésen, ítéleten van és így könnyen az Istentől való félelem válhat meghatározóvá az összejöveteleinken és nem a fentiekben bemutatott felszabadult öröm, melyet Isten az ő szeretett gyermekei számára rendelt az Úrvacsorában és a vele való szeretetközösségben.

Nehémiás a következő szavakkal bátorítja a bűnei miatt őszintén bánkódó népet:

Neh 8:10 Menjetek, **egyetek** kövéret és **igyatok** édeset és küldjétek belőle részt annak, akinek semmi nem készítettett, mert szent ez a nap a mi Urunknak, **és ne bánkódjatok, mert az Úr öröme a ti erősségetek**.

Mert ahogy Zofóniás írja: „Az Úr, a te Istened közötted van; erős ő, megtart; **örül te rajtad örömmel, lecsendesít az ő szerelmével, énekléssel örövendez néked.**” (Zof 3:17) Miért? Mert

Jézus Krisztus helyettes áldozataért Isten *teljesen* megbékélt velünk (Rm 5:10-11; 2Kor 5:18 Kol 1:21)! Mert *"Isten szerelme kiáradt a mi szívünkbe a Szentlélek által, aki adatott nekünk"* (Rm 5:5). Ilyen a mi Istenünk!

Mi volt Jézus első csodája? A kánai menyegzőn megszaporitotta a bort, hogy még tovább tudjon vigadni a násznép, hogy még tovább tartson az örömlakoma. És azt olvassuk, hogy ezt látva *„hittek benne az ő tanítványai”* (Jn 2:11)! Mi miatt vetették meg Jézus tanítványait a farizeusok és az írástudók? Amiatt, hogy miközben ők inuk szakadtáig böjtöltek és imádkoztak, az ő tanítványai felszabadultan *"ettek és ittak"* (Lk 5:33), azaz Jézussal együtt ünnepeltek!

Mi vár ránk az örökkévalóságban? Mire vagyunk hivatalosak? A Bárány (örökké tartó?) menyegzői örömlakomájára (Jel 19:7-9, vö. Ézs 25:6-9)! Ennek az utolsó nagy örömlakomának az előízét tapasztalhatjuk meg az Úrvacsorában. Erre utalt Jézus, amikor azt mondta: *„mostantól fogva nem iszom a szőlőtőkének ebből a terméséből, mind ama napig, amikor újan iszom azt veletek az én Atyámnak országában”* (Mt 26:29). Vagy ahogy Lukácsnál olvassuk: *"hogy egyetek és igyatok az én asztalomról az én országomban"* (Lk 22:30; v.ö. Mt 8:11). Erre az örömlakomára gyakorolunk, erre a királyi mennyegzőre készít fel bennünket hétről-hétre a mi Drága Vőlegényünk. Hidd ezt el és ne hiányozz a "próbákról"!